

Från: asa.eneroth@slv.se
Ärende: Livsmedelsverkets remiss angående en kommande vägledning om oanmälda och föranmälda kontroller
Datum: den 18 december 2024 07:32:05
Bilagor: [Missiv_18_dec.pdf](#)
[Remissunderlag_18_dec.pdf](#)
[Bilaga till remissunderlag.pdf](#)

Du får inte ofta e-post från asa.eneroth@slv.se. [Läs om varför det här är viktigt](#)

Hej

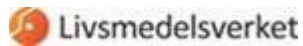
Ni ges härmed möjlighet att inkomma med svar på frågor enligt bifogat missiv. Vi önskar era svar senast **den 16 februari 2025** till livsmedelsverket@slv.se, vänligen ange diarienummer **2024/03763** i ert svar.

Hälsningar

Åsa Kjellgren
Enhetschef

via

Åsa Eneroth
Utvärderare

Box 622, 751 26 Uppsala
018-17 55 13, 0709-24 55 13
www.livsmedelsverket.se

MISSIV

Avdelningen för råd och reglering
Enheten för ledning av livsmedelskontrollen

2024-12-18

Dnr 2024/03763
Saknr 3.1.1

Enligt sändlista

Livsmedelsverkets remiss angående en kommande vägledning om oanmälda och föranmälda kontroller

Ni ges härmed möjlighet att inkomma med svar på frågor enligt nedan. Vi önskar ta emot era svar **senast den 16 februari 2025**.

Bakgrund

Livsmedelsverket tar nu fram en vägledning till kontrollmyndigheterna inom livsmedelskontrollen, om att i det enskilda fallet avgöra om en kontroll bör utföras med eller utan föranmälan. Livsmedelsverket har inte tidigare tydligt väglett kontrollmyndigheterna i hur bestämmelsen i kontrollförordningen¹ kan tolkas och tillämpas. Utgångspunkten har dock varit att kontroll ska utföras utan föranmälan. Jordbruksverket vägleder däremot att ”*vid kontroller som görs rutinmässigt bör en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande*”².

Livsmedelsverkets ambition är att närma sig Jordbruksverkets tolkning och vägledning. Kontrollmyndigheter i livsmedelskedjan har påpekat att skillnader mellan Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets olika vägledningar försvårar deras arbete. I vissa fall kan en föranmäld kontroll leda till bättre effekt. Aktören kan avsätta tid, ha rätt personer på plats och ta fram aktuell dokumentation inför besöket, vilket ökar förutsättningarna för en god dialog och ett förbättrat förtroende för kontrollmyndigheten. I andra fall är det lämpligare med en oanmäld kontroll. Det är alltid syftet med kontrollen – vad som ska kontrolleras – som avgör om det är lämpligt att föranmäla den eller inte.

¹ Artikel 9.4 i förordning (EU) 2017/625:

”Offentlig kontroll ska utföras utan föranmälan, utom då en föranmälan är nödvändig och vederbörligen motiverad för att offentlig kontroll ska kunna utföras. Vad gäller offentlig kontroll på aktörens begäran får den behöriga myndigheten avgöra om de offentliga kontrollerna ska utföras med eller utan föranmälan. Offentlig kontroll med föranmälan ska inte utgöra något hinder för offentlig kontroll utan föranmälan”.

² Jordbruksverkets vägledning om föranmälan

Avdelningen för råd och reglering
Enheten för ledning av livsmedelskontrollen

2024-12-18

Dnr 2024/03763
Saknr 3.1.1

Frågor att besvara

I arbetet med att ta fram vägledningen vill vi ha er hjälp och inhämta era synpunkter. I bifogat dokument finns en kort beskrivning av bakgrunden till att vi skriver vägledningen samt grundragen i vägledningens innehåll.

Vi önskar att få svar på följande frågor:

1. I vilka kontrollsituationer är en föranmäld kontroll lämplig respektive olämplig?
2. Vilka konsekvenserna bedömer ni det blir av att en kontroll är föranmäld? Ange gärna både positiva och negativa konsekvenser.
3. Tidsaspekten som anges på maximalt 24 timmar, är den rimlig? Motivera gärna.

Remissvaret bör lämnas i bearbetningsbar form (t.ex. Wordformat) per e-post till **livsmedelsverket@slv.se**.

Vänligen ange diarienummer **2024/03763** i ämnesraden på e-postmeddelandet och i svaret. Remissinstansens namn bör anges i dokumentnamnet.

Tack på förhand.

Åsa Kjellgren
Enhetschef

Åsa Eneroth
Utvärderare

Bilaga

Remissunderlag *Vägledningsunderlag*

Avdelningen för råd och reglering
Enheten för ledning av livsmedelskontrollen

2024-12-18

Dnr 2024/03763
Saknr 3.1.1

Sändlista

Arvidsjaur kommun
Göteborgs stad
Katrineholms kommun
Linköpings kommun
Miljöförbundet Skaraborg
Stockholms stad
Uppsala kommun
Östersunds kommun
Sveriges kommuner och regioner, SKR
Länsstyrelsen i Hallands län
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Västmanlands län
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Länsstyrelsernas chefsnätverk för kontroll i livsmedelskedjan (28-nätverket)
Försvarsinspektören för hälsa och miljö
Jordbruksverket
Kemikalieinspektionen
Naturvårdsverket
Eldrimner
Fiskbranschens riksförbund
Livsmedelsföretagen, LI
Livsmedelsgrossisterna
Lantbrukarnas riksförbund, LRF
Svensk Dagligvaruhandel, SvDh
Svenskt vatten
Svenskt vattenbruk och sjömat
Visita
Näringslivets Regelnämnd, NNR
Regelrådet

Vägledningsunderlag

1. Inledning

Det här dokumentet beskriver en kommande vägledning som publiceras på Livsmedelsverkets fördjupande webbplats Kontrollwiki under 2025. Vägledningen kommer innehålla Livsmedelsverkets hållning och tolkning av lagstiftningen.

2. Vägledning om föranmälda och oanmälda kontroller

Livsmedelsverket tar nu fram en vägledning till kontrollmyndigheterna inom livsmedelskontrollen, om att det är möjligt att i det enskilda fallet avgöra om en offentlig kontroll bör utföras med eller utan föranmälan. Skälet för detta är att Livsmedelsverket inte tidigare på ett tydligt sätt väglett kontrollmyndigheterna i hur bestämmelsen i kontrollförordningen kan tolkas och tillämpas. Utgångspunkten har dock varit att kontroll ska ske utan föranmälan.

Jordbruksverket vägleder däremot om offentlig kontroll, ”...vid kontroller som görs rutinmässigt bör en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande”, se bilaga. Bakgrunden till deras vägledning var ursprungligen en förenklingsresa som genomfördes för att förenkla för företag. Motiveringen till vägledningens innehåll har för några år sedan kompletterats med att skapa ett gott kontrollmöte och att kontrollen kan utföras effektivare.

Livsmedelsverkets ambition är att närma sig Jordbruksverkets tolkning och vägledning. Kontrollmyndigheter i livsmedelskedjan har påpekat att skillnader mellan Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets olika vägledningar försvårar deras arbete. I vissa fall kan en föranmäld kontroll leda till bättre effekt. Aktören kan avsätta tid, ha rätt personer på plats och ta fram aktuell dokumentation inför besöket, vilket ökar förutsättningarna för en god dialog och ett förbättrat förtroende för kontrollmyndigheten. I andra fall är det lämpligare med en oanmäld kontroll. Det är alltid syftet med kontrollen – vad som ska kontrolleras – som avgör om det är lämpligt att föranmäla den eller inte.

3. Olika typer av föranmälan

Det finns ingen definition av vad som är en *föranmäld kontroll*. Däremot kan det ganska enkelt avgöras att en *kontroll sker utan föranmälan* om livsmedelsföretagaren inte alls känner till tidpunkten då myndigheten ska utföra en kontroll och inte heller känner till vad kontrollen ska fokusera på.

En anmäld kontroll kan ske genom att kontrollen bokas i samförstånd med företagaren. Företagaren kan då själv påverka när kontrollen ska genomföras (kallad bokad kontroll). En anmäld kontroll kan också ske genom att myndigheten med en viss tids varsel talar om när kontrollen ska ske (kallad föranmäld kontroll). Företagaren kan då inte påverka tidpunkten för kontrollen.

Vägledning kring skillnaderna mellan de olika slags kontrollerna och förutsättningarna för dem kommer att behövas. I det här dokumentet kommer vi dock fortsättningsvis endast att använda begreppet föranmälda kontroller med betydelsen att både bokade och föranmälda kontroller ingår i det.

4. Lagstiftning

I artikel 9 i förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll mm finns de allmänna bestämmelser som gäller offentlig livsmedelskontroll. I artikel 9.4 står följande att läsa:

”Offentlig kontroll ska utföras utan föranmälan, utom då en föranmälan är nödvändig och vederbörligen motiverad för att offentlig kontroll ska kunna utföras. Vad gäller offentlig kontroll på aktörens begäran får den behöriga myndigheten avgöra om de offentliga kontrollerna ska utföras med eller utan föranmälan. Offentlig kontroll med föranmälan ska inte utgöra något hinder för offentlig kontroll utan föranmälan”.

En föranmälan skulle kunna vara motiverad då en föranmälan kan göra kontrollen mer verkningsfull, exempelvis då kontrollmetoden revision används.

5. Konsekvenser av föranmälda kontroller

En kontroll som är bokad kommer troligen att upplevas mer positivt av många livsmedelsföretagare än en kontroll som endast är anmäld eller om den är oanmäld. Företagaren får då möjlighet att planera inför kontrollbesöket. Detta särskilt om företagaren dessutom vet vad som ska kontrolleras. Företagaren kan då

förbereda sig genom att ha rätt personer på plats. Underlag kan plockas fram i förväg vilket skulle öka effektiviteten vid kontrollbesöket. Vidare kan påverkan på pågående verksamheten blir så liten som möjligt

Samtidigt kan det bli mer tidskrävande för kontrollmyndigheten att föranmäla en kontroll. Vilket i sin tur kan leda till att färre kontroller blir utförda och att kostnaden ökar. Att konsekvent anmäla kontrollen i förväg kan försämra möjligheten att upptäcka vissa brister, inklusive eventuella avsiktliga överträdelser.

6. Grunddragen i vägledningen

Grunddragen i vägledningen som Livsmedelsverket nu ska ta fram är:

- Livsmedelsverkets ställningstagande om en kontroll i det enskilda fallet bör utföras med eller utan föranmälan.
- exempel på kriterier som kan användas när myndigheten avgör om en kontroll bör vara föranmäld eller oanmäld.
- exempel på kontrolltillfällen när föranmäld respektive oanmäld kontroll är mest lämplig. Exempelen ska hämtas från de olika myndigheternas kontrolluppdrag (Livsmedelsverket, länsstyrelserna, de kommunala kontrollmyndigheterna).

7. Kriterier

Att avgöra om en kontroll ska ske föranmäld eller oanmäld är en del av kontrollprocessen och det bör ske när kontrollen förbereds och planeras. Valet behöver grundas på förutsättningar i det enskilda fallet. Kontrollmyndigheterna som utför livsmedelskontroll kan använda följande kriterier för att avgöra om en kontroll kan ske föranmäld eller oanmäld:

1. Syftet med kontrollen

Syftet med kontrollen ska vara avgörande för om kontrollen ska föranmälas eller inte. Vad som ska kontrolleras (vilken lagstiftning), samt med vilken kontrollmetod påverkar om kontrollen ska föranmälas eller inte.

2. Förutsättningar för att genomföra kontrollen

För varje kontroll finns olika förutsättningar för hur den kan utföras. Geografiska, objektsbundna eller andra förutsättningar kan vara avgörande för om en kontroll bör föranmälas eller inte.

8. Tidsaspekt

Om kontroll ska förämnas bör det inte ske tidigare än 24 timmar före genomförandet. Då kontroller däremot bokas i förväg finns ingen angiven tidsgräns.

9. Kontrollrapport

Av kontrollrapporten ska det framgå om kontrollen genomförts förämnad eller oanmäld.

10. Exempel

I den vägledning som ska tas fram kommer det att ges exempel på situationer då kontroll bör förämnas samt då kontroll inte bör förämnas.

Exempel kommer att finnas för kontroller som Livsmedelsverket, länsstyrelserna, respektive de kommunala kontrollmyndigheterna utför. Nedan ges ett förslag på hur exemplen skulle kunna struktureras:

1. Revision ska genomföras

Om myndigheten planerar att använda kontrollmetoden revision är en förämnad kontroll lämplig. Rätt personer behöver finnas på plats. Kontrollen blir mer verkningsfull om aktören fått möjlighet att förbereda sig genom att ta fram underlag och dokumentation.

2. Kontroll i samband med utredning av fusk

När kontrollmyndigheten utreder om avsiktliga överträdelser har begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande (fuskutredningar) bör kontrollen alltid ske oanmäld.

3. Grundförutsättningar ska granskas

Ska resultat av rengöring, personalhygien, underhåll av lokaler och utrustning, skadedjur mer mera granskas bör kontrollen vara oanmäld. Det vill säga kontroll som ger en bild av hur verksamheten bedrivs och som inte nödvändigtvis förutsätter att till exempel dokumentation behöver plockas fram.

4. Mötet med aktören

Att en kontroll får avsedd effekt kan vara beroende på hur mötet med aktören blir. En bra dialog kan ibland vara svår att uppnå och då kan en för-anmälan underlätta.

5. Dokumentgranskande kontroll

Då kontrollmyndigheten avser granska exempelvis märkningsuppgifter eller andra dokument kan besöket med fördel föränmälas.

6. Tips eller anmälan som inkommit till myndigheten

Då kontrollmyndigheten fått tips eller en anmälan om misstanke om missförhållanden, eller då bristande efterlevnad av livsmedelslagstiftningen har lämnats till myndigheten kan en oanmäld kontroll vara lämplig att genomföra.

7. Uppföljande kontroller

Vid uppföljande kontroller bör syftet och vad som ska kontrolleras avgöra om det är lämpligt att föränmäla eller inte.

8. Vattenverk som normalt inte är bemannade

Aktören finns inte på plats och fysiskt tillträde till anläggningen är inte möjlig.

9. Anläggningar med verksamhet som endast bedrivs på oregelbundna eller tillfälliga tider

Ibland är det inte känt när verksamhet pågår och det går inte att ta reda på det på annat sätt än genom att föränmäla kontrollen. Som exempel kan nämnas kontroll av fiskebåtar när de anlöper hamn, mathantverkare och festvåningar som endast tar emot bokade sällskap.

10. Anläggningar på avlägsna platser eller med låg bemanning

Ibland är det mycket lång resväg och/eller oklart när aktören finns på plats och fysiskt tillträde till anläggningen är därmed inte möjlig. Specialtransporter till exempelvis i fjällvärlden eller till öar måste ske med skoter, helikopter eller båt.

Bilaga

Jordbruksverkets vägledning om föränmälan, SJV diarienummer 6.1.17-04432/2021, daterad 2021-03-18

Jordbruksverkets vägledning om föranmälan

Jordbruksverkets vägleder enligt följande när det gäller föranmälan eller så kallad avisering av kontroll:

- Vid kontroller som görs rutinmässigt (exempelvis så kallade ordinarie kontroller eller normalkontroll) bör en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.
- Vid uppföljande kontroller bör syftet och vad som ska kontrolleras avgöra om det är lämpligt att föranmäla eller inte. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.
- Vid kontroll som utförs med anledning av anmälan bör inte någon föranmälan göras.
- Vid revisioner eller kontroller som tar längre tid i anspråk, som exempelvis en systematisk genomgång av företagets rutiner, är det motiverat att föranmäla kontrollen och i de fallen gärna i god tid.

När det gäller den regelbundna, rutinmässiga kontrollen som kontrollmyndigheterna har planerat att genomföra bedömer vi att denna kan och bör föranmälas. Att vi bedömer att denna kontroll kan föranmälas baserar vi delvis på att det i dessa fall inte finns skäl för att utgå från att det finns brister hos kontrollobjekten. Vi bedömer även att om det finns underliggande brister, tillfälliga eller systematiska, märks dessa oftast även om snabba åtgärder har gjorts. Vår slutsats är därför att fördelarna med att föranmäla dessa kontroller är fler än nackdelarna. Vid kontroller som görs rutinmässigt bör därför en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.

Vid uppföljande kontroller bör syftet och vad som ska kontrolleras avgöra om föranmälan bör göras eller inte. Vid exempelvis kontroll av om företaget har vidtagit vissa tekniska åtgärder som ombyggnationer, installationer eller liknande kan föranmälan göras utan att det får en negativ effekt på kontrollens syfte. Vid kontroll av andra aspekter kan däremot en föranmälan få en negativ effekt på kontrollens syfte. Som exempel kan nämnas kontroll av dagliga skötselrutiner som utfodring av djur eller renhållning av djurutrymmen inom djurskyddsområdet. *(Anm: Meningen ovan kan med fördel bytas ut till ett sektorspecifikt exempel om vägledningen inte berör djurskydd).* I dessa fall bedömer vi att möjligheten att

föranmäla är mer begränsad. I bedömningen om föranmälan är lämplig eller inte kan även vägas in vilken riskkategori företaget är klassat i. Om det är lämpligt eller inte att göra en föranmälan vid uppföljande kontroller bör alltså bedömas från fall till fall.

När det gäller kontroller som görs som följd av anmälningar eller klagomål bedömer vi att det inte är lämpligt att dessa kontroller föranmäls. I dessa fall finns det skäl att misstänka att det finns brister hos den som ska kontrolleras och en föranmälan skulle kunna göra det lättare att dölja dessa brister och risken är då att de inte kommer att åtgärdas. Vår bedömning är att nackdelarna med föranmälan vid anmälningsärenden väger tyngre än fördelarna.

Vid revisioner eller kontroller som omfattar en systematisk genomgång av företagets rutiner behöver man ofta träffa specifika personer för att få svar på frågorna. Det är då motiverat att föranmäla kontrollen och i de fallen gärna i god tid. Kontroller som tar längre tid, exempelvis om kontroll utförs av fler lagstiftningsområden samtidigt, där kontrollobjekten ligger avsides eller där kontrollobjekten har tillgänglig personal på oregelbundna tider kan också utgöra skäl för föranmälan för att kontrollerna ska kunna utföras. En motivering till varför föranmälan bedömdes som nödvändig bör anges i kontrollrapporten.